

Tilläggsyrkande

KD, M, D, L och SD

2026-09-25

SLK-2026-00289

Ärende: 11

Tilläggsyrkande angående motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att frågor om trygghet och individuella önskemål vid integritetskänsliga omsorgsinsatser, såsom dusch och intimhygien, alltid beaktas i samband med genomförandeplan, välkomstsamtal eller motsvarande dokumenterad dialog med omsorgstagaren och sedermera följs upp.
2. Att motionen bifalles.

Yrkandet

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande att omsorgstagarnas önskemål och behov redan i dag hanteras genom bland annat fast omsorgskontakt, kontaktperson och personcentrerad omsorg. Förvaltningen betonar också vikten av trygghet, integritet och individuellt anpassad omsorg vid insatser av särskilt personlig karaktär.

Vi delar denna uppfattning, men anser att det behöver tydliggöras hur verksamheten säkerställer att omsorgstagare får möjlighet att uttrycka önskemål kring exempelvis dusch, intimhygien, påklädning och annan kroppsnära omsorg – och hur dessa önskemål dokumenteras och följs upp. När en person behöver hjälp med personlig hygien befinner han eller hon sig i en mycket utsatt situation. Tidigare erfarenheter, trauma eller andra personliga omständigheter kan göra det särskilt viktigt vem som utför omsorgen.

Om arbetssättet redan finns på plats bör det därför vara naturligt att också säkerställa att sådana önskemål dokumenteras och följs upp. Det skulle stärka kvaliteten, transparensen och förtroendet för omsorgen och ge nämnden bättre möjligheter att följa hur trygghet och integritet tillgodoses i praktiken.

Motionen handlar inte om en ovillkorlig rätt att välja en viss medarbetare och inte heller om att detaljstyra verksamheten. Det handlar om att den enskilde ska få möjlighet att framföra sina önskemål och att kommunen ska ha tydliga, rättssäkra och verksamhetsanpassade rutiner för hur de hanteras. Bemanning och

schemaläggning måste naturligtvis beaktas, men kommunen bör så långt som möjligt försöka tillgodose den enskildes önskemål.

Pensionärsrådet ställer sig bakom motionen och vill särskilt lyfta fram intimhygien, dusch och påklädning som situationer där självbestämmande och trygghet är av stor betydelse. Trygghet och självbestämmande får inte bara vara formuleringar i stadens styrdokument. De måste märkas för den person som behöver hjälp i en av livets mest utlämnande situationer.

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2026-09-04
Ärendenummer SLK-2026-00289

Handläggare
Karin Magnusson
Telefon: 031-368 05 80
E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Motionen

Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) föreslår att kommunfullmäktige ger äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd i uppdrag att säkerställa att brukare inom Göteborgs Stads äldreomsorg och funktionsstödsverksamheter, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd ska även få i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Motionärerna beskriver att Göteborgs Stad ansvarar för vård och omsorg där många insatser är mycket personliga och integritetskänsliga. För många brukare är dessa situationer särskilt utsatta. Det gäller inte minst exempelvis kvinnor som av olika skäl kan uppleva det som obehagligt eller kränkande att ta emot sådan hjälp av manlig personal. Skälen kan vara tidigare traumatiska erfarenheter, psykisk ohälsa eller ett starkt behov av personlig integritet. Rätten till självbestämmande och trygghet bör väga tungt i dessa sammanhang. I Göteborgs Stads styrdokument och värdighetsgarantier betonas att omsorgen ska präglas av respekt, trygghet och individanpassning. Motionärerna menar att trots detta saknas i dag tydliga och stadsgemensamma rutiner som ger brukare en faktisk möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med vid de mest intima omsorgsinsatserna. Uppmärksammade sexualbrott inom äldreomsorgen har ökat fokus på trygghet och skydd. Att ge brukare möjlighet att välja vård- och omsorgspersonal vid intima omsorgsinsatser, där behov och önskemål finns och där verksamheten så långt det är möjligt kan tillgodose detta, skulle vara ett viktigt steg för att stärka trygghet, värdighet och självbestämmande i Göteborgs Stads omsorgsverksamheter.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads HBTQI-råd samt Göteborgs Stads pensionärsråd har fått remissen för kännedom och eventuellt yttrande.

Remissinstansernas beslut redovisas i nedanstående tabell. Remissyttrandena i sin helhet finns som bilagor till tjänsteutlåtandet.

Remissinstans	Beslut
Nämnden för funktionsstöd	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Omröstning Reservation SD
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande SD, M, L, KD särskilt yttrande D Omröstning Reservationer M, L, KD
Göteborgs Stads råd för funktionsrätt	Tillstyrker motionens övergripande ambition.
Göteborgs Stads HBTQI-råd	Tar inte ställning och skickar med synpunkter.
Göteborgs Stads pensionärsråd	Ställer sig bakom förslag om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.

Remissinstansernas yttranden

Nedan är en kort sammanfattning av remissinstanserna yttranden.

Nämnden för funktionsstöd

Nämnden delar motionens utgångspunkt att den enskildes trygghet, integritet och självbestämmande ska värnas vid intima omsorgsinsatser.

Den enskildes självbestämmande, integritet och individuella behov är grundläggande utgångspunkter i nämndens verksamheter. När en insats ska genomföras upprättas en genomförandeplan tillsammans med den enskilde, som därefter följs upp regelbundet. I samband med att genomförandeplanen upprättas och följs upp ska den enskildes önskemål om hur stödet ska ges uppmärksammas. Det omfattar även intima omsorgsinsatser och, när det är aktuellt, önskemål om kön på den personal som ger stödet. Sådana önskemål beaktas så långt som möjligt och dokumenteras så att stödet kan genomföras med respekt för den enskildes integritet och självbestämmande. Nämnden bedömer att nuvarande arbetssätt hanterar det som lyfts i motionen och att en särskild rutin är därför inte nödvändig.

Ett generellt krav på att personal av ett visst kön ska utföra vissa omsorgsinsatser kan begränsa flexibiliteten i bemanningen och medföra organisatoriska och ekonomiska konsekvenser.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Nämnden bedömer att motionens intentioner hanteras inom ramen för befintliga arbetssätt. Genom fast omsorgskontakt i hemtjänsten samt kontaktperson på vård- och omsorgsboende skapas förutsättningar för kontinuitet, trygghet och dialog om hur omsorgen ska utföras, inklusive vid integritetskänsliga insatser. Nämnden bedömer att det inte är ändamålsenligt att införa särskilda rutiner för att systematiskt efterfråga önskemål om specifika medarbetare vid integritetskänsliga insatser. En sådan ordning riskerar att medföra ökad detaljstyrning och administration, samt minskat handlingsutrymme i verksamheten utan att i sig bedömas tillföra en väsentligt förbättrad kvalitet i omsorgen. Mot denna bakgrund bedömer nämnden att nuvarande arbetssätt vid omsorgsinsatser är tillräckligt för att hantera frågor om den enskildes trygghet, integritet och önskemål.

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt tillstyrker motionens övergripande ambition att stärka trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser. Rådet betonar dock att fokus ska ligga på individens upplevda trygghet, självbestämmande och rättigheter, inte på kön som styrande princip. Eventuella uppdrag till nämnderna ska förankras i ett tydligt funktionsrätts- och rättighetsperspektiv. Arbetet bör ske inom ramen för befintliga värdighetsgarantier, med ökad betoning på kompetens, individanpassning och delaktighet från berörda brukare och funktionsrättsorganisationer.

Göteborgs Stads HBTQI-råd

Sammanfattningsvis ser HBTQI-rådet vikten av att stärka brukares trygghet och självbestämmande i omsorgens mest integritetskänsliga moment. Samtidigt behöver sådana åtgärder utformas med stor omsorg för att inte leda till dels diskriminering av omsorgstagare, dels diskriminering av anställda. Inte heller skapa orealistiska krav på verksamheternas planering och personalresurser. Rådet skickar med ett antal perspektiv som bör beaktas i det fortsatta arbetet. Dessa omfattar brukarperspektiv, arbetstagarperspektiv, binär könssyn och praktiska svårigheter.

Göteborgs Stads pensionärsråd

Pensionärsrådet ställer sig bakom motionen och menar att vikten av självbestämmande och trygghet inom äldreomsorgens verksamheter, såväl inom äldreboenden som inom hemtjänsten är viktig. Detta gäller all verksamhet men speciellt vad gäller insatser av mycket personlig karaktär, till exempel intimhygien, dusch, påklädning med mera. Redan vid ankomst- och informationssamtalen bör personal efterhöra vårdtagarens önskemål. Det är flest kvinnor som är vårdtagare och det är flest kvinnor som är anställda inom äldreomsorgen, så en klok schemaläggning bör inte vara helt omöjlig att genomföra. Ett problem är dock behov av vikarier, ofta utbildade, men även detta bör kunna lösas med en bra och flexibel schemaläggning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Både nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden framför att de med dagens arbetssätt i huvudsak fångar det motionärerna efterfrågar. Både i genomförandeplan och i och med nämndernas beslutade värdighetsgarantier. För att kunna möta individuella önskemål kan det i vissa situationer innebära att arbetsuppgifter och insatser behöver omfördelas inom enheten, där medarbetare byter eller anpassar arbetsuppgifter utifrån omsorgstagarnas behov och verksamhetens samlade ansvar.

Omsorgen ska samtidigt kunna erbjudas alla omsorgstagare och hyresgäster dygnet runt, vilket innebär att personalresurser ibland behöver användas flexibelt utifrån verksamhetens behov. Ett generellt krav på att personal av ett visst kön ska utföra vissa omsorgsinsatser kan innebära ökade personalkostnader, mer komplex schemaläggning och minskad flexibilitet i bemanningen.

Införande och revidering av rutiner är en del av förvaltningarnas löpande arbete och ytterligare en rutin bedöms inte direkt påverka kostnaderna. Dock innebär det ökad administration.

Bedömning ur ekologisk dimension

Remissinstanserna har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Den enskildes självbestämmande, integritet och individuella behov utgör grundläggande utgångspunkter i såväl socialtjänstlag (2025:400) som lag (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade. Nämnderna beskriver i sina tjänsteutlåtanden att de så långt som möjligt försöker tillgodose enskildas önskemål om vem som ska utföra insatserna. Förutsättningarna skiljer sig dock åt mellan olika verksamheter samt att intima omsorgsinsatser förekommer i olika omfattning.

Ett generellt krav för den enskilde att välja vård- och omsorgspersonal som hen känner sig trygg med vid de mest intima omsorgsinsatserna kan medföra utmaningar ur ett arbetsgivar- och diskrimineringsperspektiv. Dessa behöver analyseras och hanteras vid utformningen av rutinen. Om enskildas önskemål om personal grundas på kön finns en risk att detta leder till diskriminerande konsekvenser för anställda. Det kan exempelvis innebära att vissa medarbetare exkluderas från arbetsuppgifter eller missgynnas i schemaläggning på ett sätt som strider mot diskrimineringslagstiftningens principer.

Stadsledningskontorets kommentar

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag som ska motverka missförhållanden och övergrepp inom äldreomsorgen, och på hur äldre personer ska kunna välja kön på omsorgspersonal. Uppdraget ska redovisas senast 2027-06-11, se Kommittédirektiv 2026:47.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Motionen
2. Nämnden för funktionsstöds handlingar 2026-08-26 § 165
3. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens handlingar 2026-06-15 § 133
4. Göteborgs Stads råd för funktionsrätts handlingar 2026-05-25 § 56
5. Göteborgs Stads HBTQI-råds handlingar 2026-06-01
6. Göteborgs Stads pensionärsråds handlingar 2026-05-21 § 8b

Handling 2026 nr 64

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Göteborgs Stad har ett omfattande ansvar för vård och omsorg om äldre samt för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Inom dessa verksamheter utförs dagligen insatser som är av mycket personlig och integritetskänslig karaktär, såsom hjälp med dusch, intimhygien och annan kroppsnära omvårdnad.

För många brukare är dessa situationer särskilt utsatta. Det gäller inte minst exempelvis kvinnor som av olika skäl kan uppleva det som obehagligt eller kränkande att ta emot sådan hjälp av manlig personal. Skälen kan vara tidigare traumatiska erfarenheter, psykisk ohälsa eller ett starkt behov av personlig integritet. Rätten till självbestämmande och trygghet bör väga tungt i dessa sammanhang.

I Göteborgs Stads styrdokument och värdighetsgarantier betonas att omsorgen ska präglas av respekt, trygghet och individanpassning. Trots detta saknas i dag tydliga och stadsgemensamma rutiner som ger brukare en faktisk möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med vid de mest intima omsorgsinsatserna.

Den senaste tidens uppmärksammade fall av allvarliga sexualbrott inom äldreomsorgen i Sverige har ytterligare aktualiserat frågan om trygghet och skydd i omsorgssituationer. Sådana övergrepp riskerar att allvarligt underminera tilliten till omsorgen och förstärka otrygghet hos både brukare och anhöriga. Mot denna bakgrund är det rimligt att vidta förebyggande åtgärder som stärker den personliga integriteten och tryggheten i omsorgens mest privata moment.

Inom andra samhällsområden där människor befinner sig i särskilt utsatta situationer, exempelvis vid kroppsvisitationer inom tull- och passkontroll, är det sedan länge praxis att sådana åtgärder utförs av personal av samma kön för att värna den personliga integriteten. Det framstår därför som rimligt att motsvarande hänsyn i större utsträckning beaktas även inom äldreomsorg och funktionsstöd.

Att ge brukare möjlighet att välja vård- och omsorgspersonal vid intima omsorgsinsatser, där behov och önskemål finns och där verksamheten så långt det är möjligt kan tillgodose detta, skulle vara ett viktigt steg för att stärka trygghet, värdighet och självbestämmande i Göteborgs Stads omsorgsverksamheter.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att brukare inom Göteborgs Stads äldreomsorg och funktionsstödsverksamheter, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Sanda Anton Henriksson (SD)

Agneta Kjaerbeck (SD)

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2026-08-26

§ 165 Ärendenummer FFS-2026-00557

Remissvar på motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom funktionsstöd.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Tidigare behandling

Motionen hanterade av nämnden 2026-04-22 § 76 genom att avstå att svara.

Kommunstyrelsen återremitterande motionen för att följa Göteborgs Stads hantering av motioner.

Handlingar

Tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2026

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Yrkanden

Agneta Kjaerbeck (SD) yrkar bifall till motionen.

Dario Espiga Corbo (S) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Ordförande Dario Espiga Corbo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt tjänsteutlåtandet.

Votering är begärd och verkställs.

De som yrkar bifall till tjänsteutlåtandet röstar Ja och de som yrkar bifall till motionen röstar Nej.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2026-08-26

Forts. § 165

Omröstning

Anna Hildesson Munthe (V) Ja

Toni Orsulic (M) Nej

Stéphanie Jurzysta (M) Nej

Carina Abréu (S) Ja

Amanda Andersson (MP) Ja

Mariette Höij (D) Nej

Agneta Kjaerbeck (SD) Nej

Martha Zoura (V) Ja

Andreas Fock (KD) Nej

Maria Abrahamsson (C) Ja

Dario Espiga Corbo (S) Ja

Med sex (6) stycken ja-röster och fem (5) stycken nej-röstar vinner ja och nämnden beslutar att bifalla tjänsteutlåtandet.

Reservation

Agneta Kjaerbeck (SD) reserverar sig mot beslutet.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-08-13

Ärendenummer FFS-2026-00557

Handläggare

Ulrika Landin

Telefon: 031- 366 94 35

E-post: ulrika.landin@funktionsstod.goteborg.se

Remiss SLK-2026-00289, Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Förslag till beslut

I nämnden för funktionsstöd:

1. Nämnden för funktionstöd avstyrker motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom funktionsstöd.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att enskilda, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Motionärerna föreslår att de båda nämnderna får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Förvaltningen föreslår nämnden att avstyrka motionen utifrån att den enskildes önskemål och behov av trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser i huvudsak omhändertas inom nuvarande arbetssätt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärernas förslag med en specifik rutin som innebär att den enskilde ges möjlighet att välja specifik personal kan påverka schemaläggningen i större utsträckning än nuvarande arbetssätt och minska flexibiliteten i bemanningen. Det skulle kunna öka nämndens kostnader. Hur stor kostnadsökningen kan bli är svårt att bedöma.

Införande och uppdateringar av rutiner är en del av det löpande arbetet i verksamheten och ytterligare en rutin bedöms inte medföra några större kostnader i form av arbetstid. Dock innebär det ökad administration.

Utifrån befintliga arbetssätt kan den enskildes önskemål vissa fall påverka schemaplaneringen och innebära att arbetsuppgifter behöver fördelas om. Detta kan

medföra något ökade kostnader för den aktuella enheten och hanteras inom ram som en del av verksamhetens uppdrag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Nämndens värdighetsgarantier tydliggör vad den enskilde kan förvänta sig av den service och det stöd som nämnden ger. Nämndens värdighetsgarantier innefattar bland annat självständighet och delaktighet, trygghet och kontinuitet. Världighetsgarantierna beskriver att den enskilde ska få stöd som möjliggör delaktighet och kunna påverka sin egen situation. Vidare ska stödet ska utgå ifrån den enskildes förmågor och den enskilde ska också uppmuntras till självständighet och självbestämmande. Vad gäller trygghet och kontinuitet ska den enskilde trivas och känna sig trygg. Personalen som ger stöd ska känna till den enskildes behov och hur den enskilde vill att stödet ska ges. Stödet ska präglas av kontinuitet och förutsägbarhet.

Ett individanpassat arbetssätt i intima omsorgssituationer stärker den enskildes trygghet, integritet, självbestämmande och delaktighet. Genom att aktivt undersöka och dokumentera den enskildes önskemål kan stödet bättre anpassas efter individuella behov och minska risken för obehag eller otrygghet.

Samverkan

Information till förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 19 augusti 2026.

Bilaga som ingår i beslutsunderlaget

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motion från Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd till nämnden för funktionsstöd för yttrande.

Motionens förslag

Motionärerna föreslår att äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att enskilda vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Motionärerna föreslår också att de båda nämnderna får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Motionärerna framhåller i sin motion att insatser av integritetskänslig karaktär som hjälp med dusch, intimhygien och annan kroppsnära vård innebär utsatta situationer för många brukare. Det gäller inte minst för kvinnor som av olika skäl kan uppleva det som obehagligt eller kränkande att ta emot sådan hjälp av manlig personal av skäl så som tidigare traumatiska erfarenheter, psykisk ohälsa eller starkt behov av personlig integritet. Rätten till självbestämmande och trygghet bör väga tungt i dessa sammanhang, enligt motionärerna. Vidare framhåller motionärerna att det idag saknas stadengemensamma rutiner som ger brukare möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med vid de mest intima omsorgsinsatserna.

Förvaltningens arbetssätt med trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser

Den enskildes självbestämmande, integritet och individuella behov är grundläggande utgångspunkter i förvaltningens verksamheter. Vid intima och integritetsnära omsorgsinsatser är det särskilt viktigt att stödet utformas med hänsyn till den enskildes behov och önskemål och på ett sätt som skapar trygghet. Förutsättningarna skiljer sig åt mellan förvaltningens verksamheter och intima omsorgsinsatser förekommer i olika omfattning. Inom personlig assistans finns långtgående möjligheter att anpassa insatsen utifrån den enskildes önskemål. Även i övriga verksamheter arbetar förvaltningen med individuella lösningar, kontinuitet och relationsskapande för att skapa trygghet.

När en insats ska genomföras upprättas en genomförandeplan tillsammans med den enskilde, som därefter följs upp regelbundet. I samband med att genomförandeplanen upprättas och följs upp ska den enskildes önskemål om hur stödet ska ges uppmärksammas. Det omfattar även intima omsorgsinsatser och, när det är aktuellt, önskemål om kön på den personal som ger stödet. Sådana önskemål beaktas så långt som möjligt och dokumenteras så att stödet kan genomföras med respekt för den enskildes integritet och självbestämmande.

Frågan om personalens kön vid intima omsorgsinsatser aktualiseras i vissa delar av verksamheten. Det vanligaste är önskemål om kvinnlig personal. Sådana önskemål kan exempelvis ha sin grund i tidigare utsatthet eller andra individuella omständigheter som påverkar den enskildes upplevelse av trygghet. Förvaltningen tar så långt som möjligt hänsyn till önskemålen vid schemaläggning och fördelning av arbetsuppgifter. I enskilda fall kan det innebära att arbetsuppgifter behöver omfördelas eller att schemaplaneringen behöver anpassas.

Det kan samtidigt uppstå situationer där ett önskemål om personalens kön inte kan tillgodoses, exempelvis utifrån aktuell bemanning. Verksamheten behöver då, i dialog med den enskilde, så långt som möjligt hitta en lösning som tar hänsyn till den enskildes behov och integritet samt verksamhetens förutsättningar.

Ur ett arbetsgivar- och medarbetarperspektiv behöver arbetssätt och planering samtidigt vara förenliga med diskrimineringslagstiftning och principen om likabehandling av medarbetare. En generell ordning där arbetsuppgifter fördelas utifrån medarbetares kön behöver därför skiljas från möjligheten att i det enskilda fallet beakta önskemål som grundar sig i den enskildes behov av trygghet och integritet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar motionens utgångspunkt att den enskildes trygghet, integritet och självbestämmande ska värnas vid intima omsorgsinsatser. Den enskilde ska ges möjlighet att framföra önskemål om hur stödet ska genomföras, däribland önskemål om kön på den personal som ger stödet. Sådana önskemål ska uppmärksammas och så långt som möjligt beaktas utifrån den enskildes behov och verksamhetens förutsättningar.

Förvaltningen bedömer att dessa frågor kan hanteras inom ramen för befintliga individanpassade arbetssätt, bland annat genom genomförandeplan och löpande dialog med den enskilde. En särskild rutin för att efterfråga önskemål om personalens kön vid intima omsorgsinsatser bedöms därför inte vara nödvändig. Ett önskemål om personalens kön innebär inte heller en generell rätt att välja vilken personal som ska utföra insatsen.

Samtidigt är det viktigt att den enskilde får tydlig och anpassad information om sin rätt till självbestämmande, integritet och inflytande över hur stödet ges. Alla enskilda har inte samma kunskap om sina rättigheter eller samma förutsättningar att själva uttrycka sina behov och önskemål. Förvaltningen behöver därför fortsatt säkerställa att den enskilde får information om sina rättigheter, ges möjlighet att uttrycka sina önskemål och är delaktig i hur stödet genomförs.

Nuvarande arbetssätt bedöms i huvudsak kunna hanteras inom befintlig verksamhet och bemanning. I enskilda fall kan önskemål om personalens kön påverka schemaläggning och fördelning av arbetsuppgifter. Ett generellt krav på att personal av ett visst kön ska utföra vissa omsorgsinsatser skulle däremot kunna begränsa flexibiliteten i bemanningen och medföra organisatoriska och ekonomiska konsekvenser.

Maria Berntsson

Neri Samuelsson

Avdelningschef Kvalitet och styrning

Förvaltningsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2026-06-15

§ 133 Ärendenummer AVO-2026-00645

Svar på remiss angående motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Beslut

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden avstyrker motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande med bilagor, 2026-04-15

Skriftligt yrkande från SD, M, L och KD med särskilt yttrande D angående svar på remiss om motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD), 2026-06-12 (protokollsbilaga 3)

Yrkanden

Klas Forsberg (MP) yrkar för MP, S och V:s räkning bifall till tjänsteutlåtandet.

Martina Lundquist (SD), Dan-Ove Marcelind (KD), Mattias Tykesson (M) och Berit Krantz (L) yrkar bifall till skriftligt yrkande från SD, M, L och KD med särskilt yttrande D angående svar på remiss om motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD).

Propositionsordning

Ordförande ställer yrkande från Klas Forsberg (MP) om bifall till tjänsteutlåtandet mot Martina Lundquist (SD) med fleras yrkande om bifall till skriftligt yrkande från SD, M, L och KD med särskilt yttrande D. Ordförande finner att nämnden har beslutat att bifalla tjänsteutlåtandet

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till yrkandet från Klas Forsberg (MP). Nej för bifall till yrkandet från Martina Lundquist (SD) med flera.”

Peter Svensson (V), Jan-Åke Ryberg (S), Klas Forsberg (MP), Gunilla Eneroth (V), Anna Belfrage (C) och Marina Johansson (S) röstar Ja (6).

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2026-06-15

Mattias Tykesson (M), Sofia Dyfverman Brinkhoff (M), Berit Krantz (L), Martina Lundquist (SD) och Dan-Ove Marcelind (KD) röstar nej (5).

Ordförande finner att nämnden beslutar bifalla tjänsteutlåtandet.

Reservationer

Mattias Tykesson (M), Berit Krantz (L) och Martina Lundquist (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Yrkande

SD, M, L, KD
Särskilt yttrande D

2026-06-12

Ärende: 11

Yrkande angående svar på remiss om motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Förslag till beslut

I nämnden:

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden tillstyrker motionens intentioner om stärkt trygghet, integritet och självbestämmande vid integritetskänsliga omsorgsinsatser.
2. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen får i uppdrag att säkerställa att frågor om trygghet och individuella önskemål vid integritetskänsliga omsorgsinsatser, såsom dusch och intimhygien, alltid tas upp i samband med genomförandeplan, välkomstsamtal eller motsvarande dokumenterad dialog med omsorgstagaren.
3. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen får i uppdrag att säkerställa att framförda önskemål dokumenteras och, när det är praktiskt möjligt, beaktas i verksamhetens planering.
4. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen får i uppdrag att återskoppla till nämnden hur arbetet med trygghet, integritet och individuella önskemål vid intim omsorg följs upp inom verksamheten.

Yrkandet

Förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande att omsorgstagares önskemål och behov redan i dag hanteras inom ramen för befintliga arbetssätt genom bland annat fast omsorgskontakt, kontaktperson och personcentrerad omsorg. Förvaltningen betonar också vikten av trygghet, integritet och individuellt anpassad omsorg vid insatser av särskilt personlig karaktär.

Vi delar uppfattningen att dessa frågor är centrala. Samtidigt framgår det inte hur verksamheten säkerställer att alla omsorgstagare faktiskt ges möjlighet att uttrycka önskemål kring trygghet vid exempelvis dusch, intimhygien eller annan kroppsnära omsorg. Inte heller framgår hur sådana önskemål dokumenteras eller följs upp.

Vi menar att det inte handlar om att detaljstyra verksamheten eller att skapa omfattande nya administrativa rutiner. Däremot bör det vara självklart att frågor om trygghet och integritet aktivt lyfts i dialogen med omsorgstagaren och att framförda önskemål dokumenteras och beaktas när verksamhetens förutsättningar medger det.

Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av de uppmärksammade fall av sexuella övergrepp och andra integritetskränkningar som förekommit inom omsorgen runt om i landet. För många äldre personer och personer med funktionsnedsättning är hjälp med personlig hygien en av de mest utsatta situationer de kan befinna sig i. Därför måste deras trygghet och självbestämmande tas på största allvar.

Om arbetssättet redan finns på plats bör det inte heller vara kontroversiellt att säkerställa att frågorna dokumenteras och följs upp. Tvärtom skulle det stärka kvaliteten, transparensen och förtroendet för omsorgen samt ge nämnden bättre möjligheter att följa hur omsorgstagarnas integritet och trygghet tillgodoses i praktiken.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-04-15

Ärendenummer AVO-2026-00645

Handläggare

Karolina Natt och Dag

Telefon: 031-365 00 00

E-post:

karolina.natt.och.dag@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss om motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Förslag till beslut

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden avstyrker motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) har remitterats till äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande. Motionärerna föreslår att enskilda inom äldreomsorg och funktionsstöd ska ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal vid intima omsorgsinsatser såsom dusch och intimhygien, samt att tydliga och verksamhetsanpassade rutiner ska tas fram för detta. Yttrandet ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 30 juni 2026.

Förvaltningen bedömer att motionens förslag om att enskilda inom Göteborg Stads äldreomsorg ska ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med redan hanteras inom ramen för befintliga arbetssätt. Genom fast omsorgskontakt i hemtjänsten, kontaktpersonal på vård- och omsorgsboenden och individanpassad planering skapas kontinuitet och goda förutsättningar för att beakta den enskildes önskemål i omsorgen. Förvaltningen föreslår därför att motionen avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att för Göteborgs Stads hemtjänst skulle förslaget om att omsorgstagare ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal inte innebära några direkta ekonomiska konsekvenser på kort sikt. Nuvarande arbetssätt där individuella önskemål hanteras inom ramen för ordinarie planering och genom fast omsorgskontakt ryms inom befintlig organisation och bemanning. Att införa ytterligare krav på särskild matchning mellan omsorgstagare och medarbetare skulle däremot riskera att öka resursbehovet, påverka schemaläggning och minska flexibiliteten i bemanningen.

För vård- och omsorgsboende är bedömningen att förslaget inte skulle medföra någon påverkan utifrån denna dimension. Detta då införandet av en rutin som möjliggör för hyresgästerna att uttrycka en önskan kring vilka omsorgsmedarbetare de känner sig trygga med skulle utgöra en förhållandevis liten förändring för verksamheten. Införande och uppdateringar av rutiner utgör en del av verksamhetens löpande arbete och är förknippat med förhållandevis låga kostnader i form av arbetstid. Utifrån tidsåtgången och kostnaden för medarbetare att systematiskt ställa frågan innebär förslaget en försumbar skillnad mot nuläget.

Sammantaget bedöms förslaget inte medföra väsentliga kostnader på kort sikt även om det innebär en viss ökning av administrationen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ärendet berör den enskildes rätt till integritet, självbestämmande och trygghet i omsorgen. Vid insatser av personlig karaktär är inflytande och delaktighet centrala för att skapa tillit och trygghet i genomförandet av omsorgen. Vilket nuvarande arbetssätt i verksamheten syftar till att tillgodose.

Ambitionen i verksamheten är att så långt som möjligt tillmötesgå den enskildes önskemål om val av medarbetare, inom ramen för verksamhetens ansvar att säkerställa likvärdig omsorg, kontinuitet och en hållbar bemanning. Varje önskemål behöver därför bedömas utifrån de praktiska förutsättningar som finns i verksamheten vid det aktuella tillfället. För att kunna möta individuella önskemål kan det i vissa situationer innebära att arbetsuppgifter och insatser behöver omfördelas inom enheten, där medarbetare byter eller anpassar arbetsuppgifter utifrån omsorgstagarnas behov och verksamhetens samlade ansvar. Omsorgen ska samtidigt kunna erbjudas alla omsorgstagare och hyresgäster dygnet runt, vilket innebär att personalresurser ibland behöver användas flexibelt utifrån verksamhetens behov.

Fast omsorgskontakt i hemtjänsten och kontaktperson på vård- och omsorgsboende utgör centrala delar i den personcentrerade omsorgen och är ett medvetet arbetssätt för att balansera behovet av kontinuitet och relation med kravet på en flexibel och likvärdig verksamhet. Dessa arbetssätt skapar förutsättningar för att i dialog med den enskilde hantera önskemål inom ramen för verksamhetens praktiska förutsättningar.

Införandet av en rutin att ställa en specifik fråga om vilken omsorgsmedarbetare som den enskilde önskar ska genomföra intymhygien blir därmed överflödigt då möjligheten att komma med önskemål redan finns. Då befintliga arbetssätt syftar till att stärka tryggheten genom kontinuitet, relation och individuellt anpassad planering. Att införa en rutin endast för en specifik fråga utgör en ökad detaljstyrning av verksamheten och en ökning av den totala mängden av rutiner som medarbetare behöver ha kännedom om.

Samverkan

Informations ges på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 9 juni 2026

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Motion av motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

2. Remissmissiv

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Beskrivning av ärendet

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerback (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd har remitterats för yttrande till nämnden. Nämndens yttrande ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 30 juni 2026.

Motionärerna föreslår att äldre samt vård- och omsorgsnämnden får i uppdrag att säkerställa att enskilda inom Göteborgs Stads äldreomsorg, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. Motionärerna föreslår också att äldre samt vård- och omsorgsnämnden får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Förvaltningen delar motionärens utgångspunkt att omsorgen om äldre ska präglas av trygghet, värdighet och respekt för den enskildes integritet. Särskilt vid insatser av mycket personlig karaktär, såsom dusch och intimhygien är det av stor vikt att omsorgstagaren känner sig trygg i mötet med personalen.

Förvaltningen tar så långt som det är möjligt hänsyn till individuella önskemål. Redan i dag finns ett ansvar inom Göteborgs Stads hemtjänst att arbeta personcentrerat och att när det är möjligt, beakta omsorgstagarens önskemål i planering av insatser. Den fasta omsorgskontakten och kontaktpersonal är central för att skapa trygghet och möjliggöra dialog om hur insatser ska utföras.

Verksamheten bedrivs dygnet runt och måste kunna anpassas efter varierande behov och tillgängliga medarbetare. Detta kräver flexibilitet i bemanning och schemaläggning. Samtidigt ska arbetsrättsliga regler och diskrimineringslagstiftning följas.

Vård- och omsorgsboende genomför välkomstsamtal med hyresgästen i samband med inflyttning. Vid detta tillfälle samt i den löpande kontakten med kontaktperson ges möjlighet för hyresgästen att framföra önskemål om hur omsorgsinsatser ska utföras, inklusive vid insatser av personlig karaktär såsom dusch och intimhygien.

Kontaktpersonen utgör en central funktion i det löpande arbetet och har kontinuerlig kontakt med hyresgästen under vistelsetiden. Genom denna kontakt kan önskemål, behov och förändringar fångas upp och hanteras inom ramen för verksamhetens planering.

Det förekommer att hyresgäster framför önskemål om hur omsorgsinsatser ska utföras, vilka hanteras inom ramen för den aktuella enhetens praktiska förutsättningar och organisation.

Mot denna bakgrund bedöms det mer ändamålsenligt att vidareutveckla befintliga arbetssätt för personcentrerad omsorg där omsorgstagarens och hyresgästens trygghet och integritet står i fokus. Förvaltningen bedömer också att befintliga arbetssätt ger tillräckliga förutsättningar för att hantera frågor om trygghet och individuella önskemål vid intima omsorgsinsatser.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att motionens intentioner hanteras inom ramen för befintliga arbetssätt. Genom fast omsorgskontakt i hemtjänsten samt kontaktperson på vård- och

omsorgsboende skapas förutsättningar för kontinuitet, trygghet och dialog om hur omsorgen ska utföras, inklusive vid integritetskänsliga insatser.

Den löpande kontakten mellan hyresgäst och kontaktperson på vård- och omsorgsboende möjliggör att individuella önskemål kan fångas upp och beaktas inom ramen för verksamhetens planering och organisatoriska förutsättningar.

Förvaltningen bedömer att det inte är ändamålsenligt att införa särskilda rutiner för att systematiskt efterfråga önskemål om specifika medarbetare vid integritetskänsliga insatser. En sådan ordning riskerar att medföra ökad detaljstyrning och administration, samt minskat handlingsutrymme i verksamheten utan att i sig bedömas tillföra en väsentligt förbättrad kvalitet i omsorgen.

Mot denna bakgrund bedömer förvaltningen att nuvarande arbetssätt vid omsorgsinsatser är tillräckligt för att hantera frågor om den enskildes trygghet, integritet och önskemål. Förvaltningen föreslår därför att nämnden avstyrker motionen.

Sofia Faström

Babbs Edberg

Tf avdelningschef vård- och omsorgsboende

Förvaltningsdirektör

Monika Bondesson

Avdelningschef hemtjänst

Protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2026-05-25

Tid: 13:00–15.30

Plats: Kommunstyrelsens sal och digitalt via Teams

Paragrafer: 49–60

Närvarande**Ledamöter**

Marie Brynolfsson (V), ordförande

Åsa Hartzell Grüner (M), vice ordförande

Anna Siitam Wadman (MP)

Harriet Andreasson (L)

Hans-Göran Helin (KD)

Louise Warenius (S)

Maria Nilsson (C)

Birgitta Thörn (SD)

Annika Lindström, Funktionsrätt Göteborg/Autism Distrikt Göteborg, andre vice
ordförande

Anders Andersson, Funktionsrätt Göteborg/Strokeföreningen

Björn Lindquist, Funktionsrätt Göteborg/RBU – Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
Göteborg

Jonny Gustavsson, Göteborgs Dövas Förening

Malin Petersson, Funktionsrätt Göteborg

Robert Kindberg, DHR – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet

Tord Hansson, Funktionsrätt Göteborg/Personskadeförbundet RTP – Rehabilitering,

Tillgänglighet, Påverkan

Åsa Granbom Jonsson, Funktionsrätt Göteborg/FUB Göteborg

Övriga närvarande

Kristin Eliasson Stadsledningskontoret

Jennie Persson Demokrati- och medborgarservice

Anna Lundqvist Demokrati- och medborgarservice

Liselotte Rosenqvist Stadsledningskontoret

Jörgen Persson Stadsledningskontoret

Personalföreträdare

Ola Hendar Stadsledningskontoret

Johanna Linnaro Stadsledningskontoret

Protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2026-05-25

Underskrifter

Sekreterare

Johanna Linnaro

Ordförande

Marie Brynolfsson

Justerande

Anders Andersson

§49

Mötet öppnas

Ordföranden hälsar alla välkomna och öppnar mötet.

§50

Upprop

Ordföranden ropar upp ledamöterna.

§51

Val av justerare

Anders Andersson väljs att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

§52

Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs.

§53

Föregående protokoll

Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna.

§54

Äldreombudsmannens rapport och Teckenspråksforums äldrevägledare för döva

Kristin Eliasson, Äldreombudsman Stadsledningskontoret samt Jennie Persson och Anna Lundqvist, Teckenspråksforum Demokrati- och medborgarservice

Äldreombudsmannens rapport

Äldreombudsmannen rapporterar vartannat år till kommunfullmäktige och 2025 års rapport är den tredje i ordningen. Rapporten syftar till att sprida kunskap om Göteborgs seniorer, beskriva hur staden fungerar att leva och åldras i, uppmärksamma viktiga behov samt utgöra underlag för fortsatt utvecklingsarbete. De vanligaste synpunkter som inkommer till Äldreombudsmannen rör information och service, ekonomisk utsatthet och äldreomsorg. Rapporten har särskilt fokus på digitaliseringens konsekvenser och minoritetsgruppers livsvillkor ur ett seniorperspektiv

I Göteborg finns cirka 99 000 personer som är 65 år eller äldre. Gruppen är mycket heterogen och omfattar personer med skilda livsvillkor, förutsättningar och behov. Ungefär 30 procent av seniorerna lever med funktionsnedsättning, och andelen ökar med stigande ålder.

Digital delaktighet är inte enbart kopplat till hög ålder. Tillgång till teknik, digital kompetens, kognitiva, psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar, ekonomi, språk och socialt stöd påverkar möjligheten att använda digitala tjänster. Digitaliseringen riskerar därför att förstärka ojämlika livsvillkor och utanförskap. Seniorer efterfrågar bland annat basutbildning, konsekvensanalyser, användarvänliga tjänster och fortsatt tillgång till analoga alternativ. Det konstateras att även om kommande generationer i större utsträckning har med sig digital kunskap från arbetslivet, kan nya hinder uppstå i takt med åldrande och förvärvade funktionsnedsättningar. Men det framhålls också att seniorers digitala kunskap och tillgång till digitala verktyg varierar stort. Gruppen omfattar både personer som inte använder digitala tjänster alls och personer som dagligen använder smarta telefoner, appar och andra digitala lösningar.

Teckenspråksforums äldrevägledare för döva

Teckenspråksforums äldrevägledare ger stöd både till individer och till yrkesverksamma. Verksamheten arbetar för att öka kunskapen om dövas rättigheter, om teckenspråkig kultur samt om bemötande och praktikaliteter för att teckentolkning ska fungera bra. Det betonas att svenskt teckenspråk för många döva är förstaspråk och att skriven svenska kan vara andraspråk, vilket kan göra det svårt att uttrycka sig i skrift.

Döva seniorer efterfrågar information på svenskt teckenspråk, fler sociala mötesplatser och aktiviteter på teckenspråk, hälso- och träningsaktiviteter på teckenspråk, döv fixartjänst och möjlighet till teckenspråkig kontakt. Det framförs också att enbart användning av enkla tecken (som *kaffe*, *sova* och *äta*) inte är tillräckligt för att skapa verklig delaktighet och trygg kommunikation. I Göteborgs Stad finns ett teckenspråkigt Vård- och omsorgsboende samt teckenspråkig hemtjänst.

Protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2026-05-25

Efterföljande dialog

I dialogen med Äldreombudsmannen och Teckenspråksforum lyfts bland annat följande.

- Vikten av att beakta synnedsättningar hos både döva och hörande äldre.
- Det framhålls att äldre inte ska behöva vara beroende av barn eller barnbarn för att hantera digitala tjänster, särskilt inte när det gäller känslig information som bankkonton, koder eller myndighetskontakter.
- Bland äldre i åldern 65+ känner sig ungefär 20–25% digitalt exkluderade. (Men ungefär lika stor andel av invånare födda på 00-talet uppskattas också känna digitalt utanförskap.)
- Post- och telestyrelsen har ett regeringsuppdrag att föreslå insatser för att öka andelen individer som är digitalt inkluderade. Äldreombudsmannen ser dock att det alltid kommer finnas ett fortsatt behov av analoga alternativ.
- Det har skett användningstester av goteborg.se och kalendariet där 25 seniorer deltog. Testerna gav webbutvecklarna insikter om brister i användarvänlighet och ledde till flera snabba förändringar, bland annat att kalendariet benämns "Hitta aktivitet" och att bildstöd lagts till i beskrivningar av aktiviteter.
- Det intersektionella perspektivet lyfts fram av rådet, exempelvis möjligheten att vara döv och tillhöra en nationell minoritet, att kunna delta i en mötesplats utifrån sin minoritetstillhörighet och samtidigt få tillgång till sitt språk och annan tillgänglighetsanpassning.
- Det informeras om aktiviteter i samband med West Pride där Teckenspråksforum och Regnbågshuset samverkar.
- Vikten av att uppmärksamma behov hos gruppen seniorer med intellektuell funktionsnedsättning. Teckenspråksforum berättar att många döva ur gruppen söker stöd hos deras äldrevägledare.

Rådet antecknar informationen från Äldreombudsmannen och Teckenspråksforum.

§55

Om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Liselotte Rosenqvist och Jörgen Persson, Stadsledningskontoret

Under 2026 ska Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet.

Programmet syftar till att, med utgångspunkt i mänskliga rättigheter och det nationella funktionshinderspolitiska målet, tydliggöra vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering och på lika villkor som andra.

Protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2026-05-25

Utvärderingen sker bland annat med hjälp av Funktionshinderombudsmannens årsrapporter och indikatorrapporter samt intervjuer med företrädare för målgruppen. Utvärderingen ska belysa ifall styrningen fått avsedd effekt genom programmet samt ifall strategierna för att nå målen har lett till ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Arbetet med att inhämta information och synpunkter kan pågå fram till och med oktober

Efterföljande dialog

I dialog om hur utvärderarna bäst kan ta del av rådets och funktionsrättsrörelsens kunskaper lyfts bland annat följande.

- Det framhålls att råd och referensgrupper kopplade till olika nämnder och förvaltningar kan vara viktiga att intervjua. Särskilt nämnden för funktionsstöds råd nämns som relevant, men det framhålls även att andra förvaltningars råd och referensgrupper bör användas där sådana finns.
- Rådet betonar att programmets implementeringsfas är central att utvärdera och att det är viktigt att undersöka hur programmet har landat i verksamheterna, från ledningsnivå till praktiskt genomförande.
- Funktionsrättsrörelsen efterfrågar fler och tydligare vägar in till stadens nämnder. Det finns etablerade samverkansformer, men också behov av fler råd och en mer strukturerad dialog med fler nämnder.
- Vikten av att utvärderingens frågeställningar är adekvata och att funktionsrättsrörelsen gärna kan involveras i formuleringen av frågor till nämnder och styrelser.
- Rådet diskuterar sammansättning av en referensgrupp. Annika Lindström (Autism Distrikt Göteborg), Åsa Granbom Jonsson (FUB Göteborg), Malin Petersson (Funktionsrätt Göteborg), Robert Kindberg (DHR – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet) samt Tord Hansson (Personskadeförbundet RTP) anmäler intresse att delta. Ledamöter som inte deltar på rådsmötet kan anmäla sig på e-post till Johanna Linnaro.
- Respektive organisation har möjlighet att utse ersättare till en referensgrupp, men dessa kan i så fall inte arvoderas av staden.

Rådet antecknar informationen och dialogen.

Rådet beslutar att Annika Lindström, Åsa Granbom Jonsson, Malin Petersson, Robert Kindberg och Tord Hansson representerar Göteborgs Stads råd för funktionsrätt i ärendets referensgrupp. Frånvarande ledamöter som senare anmäler intresse ska också ingå i referensgruppen.

§56

Remissvar - Motion om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Rådet behandlar det remissvar avseende motion om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd, som formulerats av en arbetsgrupp.

Remissvaret tillstyrker motionens övergripande ambition att stärka trygghet, självbestämmande och personlig integritet vid intima omsorgsinsatser. Samtidigt betonas att trygghet ska utgå från individuella behov och reellt inflytande, inte från schablonmässig styrning utifrån kön. Rutiner bör vara individanpassade, rättssäkra och tas fram i dialog med brukare eller deras företrädare.

Beslut fattas av rådet om att anta remissvaret.

§57

Aktuella rapporter

Ola Hendar, Stadsledningskontoret

Information om två aktuella rapporter om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Arbetsliv för alla? En ESO-rapport om arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi är genomförd inom Finansdepartementet och framtagen av tre nationalekonomer. Rapporten analyserar arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och konstaterar att problemen i hög grad är strukturella snarare än individuella. Den lämnar flera reformförslag, bland annat om ökad flexibilitet, inkludering och tillgänglighet, individuell anpassning, samverkan och höjda lönebidragsnivåer. Rapporten lyfter även de samhällsekonomiska vinsterna av att fler personer med funktionsnedsättning kommer i arbete.

Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2025 från Statistiska centralbyrån redovisar statistik som bland annat visar att gruppen har lägre sysselsättning, högre arbetslöshet och sämre ekonomiska villkor än övriga befolkningen. Resultaten visar också att personer med funktionsnedsättning i betydligt högre grad står utanför arbetsmarknaden, särskilt när funktionsnedsättningen påverkar arbetsförmågan. Rapporten belyser även behovet av stöd och anpassningar i arbetslivet.

Rådet antecknar informationen.

§58

Uppföljning av uppdraget om nära samråd och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen

Ola Hendar, Stadsledningskontoret

Uppföljningen av uppdraget om nära samråd och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen bygger på nämnders och styrelser årsrapporter. Den visar att flera förvaltningar rapporterar etablerade samråd, medan resultatet är mer varierat bland bolagen. Majoriteten av förvaltningarna och bolagen har rapporterat att uppdraget är avslutat. I några enstaka verksamheter är uppdraget fortsatt pågående.

Rådet diskuterar skillnaden mellan att samråd formellt finns och att funktionsrättsrörelsen upplever att samråden håller tillräcklig kvalitet. Det framförs exempel på samråd som uppfattas ha ett starkt tjänstepersonsperspektiv och som är mer av informationsmöten än dialog. Rådet lyfter behovet av en tydligare definition av samråd, politisk närvaro samt återkoppling kring hur funktionsrättsrörelsens synpunkter tas om hand. Rådet framhåller samtidigt att funktionsrättsrörelsen inte upplever att samråd sker i den omfattning eller med den kvalitet som uppföljningen kan ge intryck av.

Rådet antecknar informationen om uppföljning av uppdraget.

§59

Övriga frågor

Revidering av riktlinje för stöd till anhöriga

Johanna Linnaro, Stadsledningskontoret

Rådet informeras om att stadsledningskontoret inleder en revidering av Göteborgs Stads riktlinje för stöd till anhöriga som stödjer och vårdar närstående. Revideringen görs med anledning av lagändringar som träder i kraft den 1 juli 2026.

Stadsledningskontoret planerar att ha ärendet klart i början av september och att det därefter går till kommunstyrelsen för beslut i slutet av september.

Information om ärendet bifogas till protokollet. Synpunkter och frågor kan under beredningen lämnas direkt till ärendets handläggare, som också kommer till rådsmötet 28 september för information.

Plan för ett åldersvänligt Göteborg

Johanna Linnaro, Stadsledningskontoret

Ärendet om förslag till Plan för ett åldersvänligt Göteborg har bordlagts i kommunstyrelsen den 6 maj och den 20 maj och ska tas upp igen den 3 juni. När beslut är fattat skickas förslaget med remissmissiv till berörda nämnder,

Protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2026-05-25

styrelser och råd eller forum för besvarande inom tre till fyra månader efter kommunstyrelsens beslut.

Utredning om personlig assistans

Ola Hendar, Stadsledningskontoret

Rådet informeras om att regeringen har initierat en utredning om personlig assistans. Utredningen ska redovisas senast den 23 maj 2028. Syftet är att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för insatsen, med målsättningen att staten ska ta över huvudmannaskapet för personlig assistans.

§60

Mötet avslutas

Ordföranden tackar för dagens möte och avslutar sammanträdet.

Beslut

- Rådet beslutar om representation i referensgruppen för utvärderingen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Annika Lindström, Åsa Granbom Jonsson, Malin Petersson, Robert Kindberg och Tord Hansson representerar Göteborgs Stads råd för funktionsrätt. Frånvarande ledamöter som senare anmäler intresse ska också ingå i referensgruppen.

Handling/ar

Remissvar

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt

Avseende motion om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Ärende

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att brukare inom Göteborgs Stads äldreomsorg och funktionsstödsverksamheter, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Göteborgs Stads råd för funktionsrätts ställningstagande

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt välkomnar initiativ som syftar till att stärka trygghet, självbestämmande och personlig integritet för personer som är beroende av omsorgs- och stödinsatser. Rådet tillstyrker motionens övergripande ambition att uppmärksamma intima omsorgsinsatser som särskilt integritetskänsliga och i behov av tydliga, rättighetsbaserade förhållningssätt.

Rådet vill samtidigt understryka att frågor om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser måste utgå från ett tydligt funktionsrätts- och rättighetsperspektiv, i enlighet med socialtjänstlagens värdegrund samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). Dessa rättigheter ska inte enbart erkännas i policy, utan också säkerställas i praktisk tillämpning.

Synpunkter och bedömningar

Självbestämmande och trygghet – inte könsstyrning

Rådet ser positivt på att brukarens upplevelse av trygghet sätts i centrum. Samtidigt vill rådet tydliggöra att trygghet vid intima omsorgsinsatser inte bör förstås utifrån personalens kön. För många personer med funktionsnedsättning är kontinuitet, relation, kompetens, bemötande och möjligheten att påverka vem som utför stödet av större betydelse för upplevelsen av trygghet än personalens kön i sig.

Ett fokus som ensidigt eller schablonmässigt utgår från kön riskerar att förenkla en komplex verklighet och leda till lösningar som inte tar hänsyn till individens faktiska behov. Rådet vill därför särskilt klargöra att trygghet och självbestämmande inte ska tolkas som att män per automatik ska utföra omsorgsinsatser för män eller kvinnor för

kvinnor. Ett sådant könsstyrt arbetssätt riskerar att befästa stereotypa lösningar och bidrar inte nödvändigtvis till ökad trygghet eller värdighet.

Individuell behovsbedömning och reellt inflytande

Rådet anser att möjligheten att påverka vem som utför intima omsorgsinsatser ska byggas på individuell behovsbedömning och en kontinuerlig dialog med den enskilde. Det är inte tillräckligt att brukare ges möjlighet att "önska" vem som utför omsorgen, om detta inte också innebär ett reellt inflytande i praktiken.

Bedömningen bör utgå från den enskildes upplevelse av trygghet och kan grunda sig i exempelvis tidigare trauman, medicinska skäl, kommunikationssvårigheter eller andra individuella omständigheter.

I vissa fall kan önskemål som rör personalens kön vara relevanta och nödvändiga, till exempel vid tidigare erfarenheter av övergrepp. Dessa behov ska kunna tillgodoses utan att bli normerande för verksamheten i stort.

Rutiner ska vara individanpassade och framtagna i dialog

Rådet vill betona att eventuella rutiner för hantering av trygghet vid intima omsorgsinsatser inte bör formuleras som enbart verksamhetsanpassade lösningar utifrån organisatoriska förutsättningar. I stället bör rutinerna vara individanpassade och utvecklas i nära dialog med brukare eller deras företrädare, där så är relevant.

Ett ensidigt fokus på verksamhetsanpassning riskerar att innebära att kommunens behov och begränsningar ges företräde framför den enskildes rätt till självbestämmande och trygghet.

Rättssäkerhet, likvärdighet och diskrimineringsperspektiv

Rådet delar uppfattningen att eventuella rutiner måste utformas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Brukares behov och önskemål ska tas på allvar utan att det leder till godtyckliga skillnader mellan individer eller verksamheter. Det får inte heller bli en överbelastning för vissa grupper inom hemtjänsten. Samtidigt måste tillämpningen ske i linje med gällande diskrimineringslagstiftning och arbetsrättsliga principer, så att lösningarna inte skapar nya former av ojämlikhet eller exkludering.

Kompetens, utbildning och professionellt bemötande

Rådet vill särskilt framhålla att trygghet i intima omsorgsinsatser i hög grad är beroende av personalens kompetens, utbildning och professionella bemötande. Ett respektfullt arbetssätt, tydlig kommunikation, integritetsskyddande metoder och möjlighet till kontinuitet är centrala faktorer för att minska upplevelsen av utsatthet oavsett kön, vilket även forskning påvisar. Glenn Möllergren, doktorand vid Socialhögskolan i Lund har genomfört en studie där den personliga relationen är central "och är någon duktig på sitt jobb så är det viktigare än kön"

Koppling till befintliga värdighetsgarantier

Göteborgs Stad har redan idag värdighetsgarantier inom både äldreomsorg och funktionsstöd som betonar integritet, självbestämmande, trygghet och delaktighet. Rådet anser att motionens intentioner i första hand bör hanteras genom att dessa värdighetsgarantier stärks, konkretiseras och systematiskt följs upp, snarare än genom att införa parallella eller könsstyrda regelverk.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Rådet understryker vikten av att personer med funktionsnedsättning och deras organisationer involveras aktivt i arbetet med att utveckla och följa upp rutiner som rör intima omsorgsinsatser. Erfarenhetskunskap från målgruppen är avgörande för att åtgärderna ska bli träffsäkra och bidra till faktisk trygghet och ökat självbestämmande.

Sammanfattande slutsats

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt tillstyrker motionens övergripande ambition att stärka trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser.

Rådet betonar dock att:

Fokus ska ligga på individens upplevda trygghet, självbestämmande och rättigheter – inte på kön som styrande princip.

Eventuella uppdrag till nämnderna ska förankras i ett tydligt funktionsrätts- och rättighetsperspektiv.

Arbetet bör ske inom ramen för befintliga värdighetsgarantier, med ökad betoning på kompetens, individanpassning och delaktighet från berörda brukare och funktionsrättsorganisationer.

Remissvar avseende Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Ärende

Motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd. 1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att brukare inom Göteborgs Stads äldreomsorg och funktionsstödsverksamheter, vid omsorgsinsatser som omfattar intimhygien och dusch, ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med. 2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att ta fram tydliga och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Göteborgs Stads råd för funktionsrätts ställningstagande

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt välkomnar initiativ som syftar till att stärka trygghet, självbestämmande och personlig integritet för personer som är beroende av omsorgs- och stödinsatser. Rådet tillstyrker motionens övergripande ambition att uppmärksamma intima omsorgsinsatser som särskilt integritetskänsliga och i behov av tydliga, rättighetsbaserade förhållningssätt.

Rådet vill samtidigt understryka att frågor om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser måste utgå från ett tydligt funktionsrätts- och rättighetsperspektiv, i enlighet med socialtjänstlagens värdegrund samt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). Dessa rättigheter ska inte enbart erkännas i policy, utan också säkerställas i praktisk tillämpning.

Synpunkter och bedömningar

Självbestämmande och trygghet – inte könsstyrning

Rådet ser positivt på att brukarens upplevelse av trygghet sätts i centrum. Samtidigt vill rådet tydliggöra att trygghet vid intima omsorgsinsatser inte bör förstås utifrån personalens kön. För många personer med funktionsnedsättning är kontinuitet, relation, kompetens, bemötande och möjligheten att påverka vem som utför stödet av större betydelse för upplevelsen av trygghet än personalens kön i sig.

Ett fokus som ensidigt eller schablonmässigt utgår från kön riskerar att förenkla en komplex verklighet och leda till lösningar som inte tar hänsyn till individens faktiska behov. Rådet vill därför särskilt klargöra att trygghet och självbestämmande inte ska tolkas som att män per automatik ska utföra omsorgsinsatser för män eller kvinnor för kvinnor. Ett sådant könsstyrt arbetssätt riskerar att befästa stereotypa lösningar och bidrar inte nödvändigtvis till ökad trygghet eller värdighet.

Individuell behovsbedömning och reellt inflytande

Rådet anser att möjligheten att påverka vem som utför intima omsorgsinsatser ska bygga på individuell behovsbedömning och en kontinuerlig dialog med den enskilde. Det är inte tillräckligt att brukare ges möjlighet att ”önska” vem som utför omsorgen, om detta inte också innebär ett reellt inflytande i praktiken.

Bedömningen bör utgå från den enskildes upplevelse av trygghet och kan grunda sig i exempelvis tidigare trauman, medicinska skäl, kommunikationssvårigheter eller andra individuella omständigheter.

I vissa fall kan önskemål som rör personalens kön vara relevanta och nödvändiga, till exempel vid tidigare erfarenheter av övergrepp. Dessa behov ska kunna tillgodoses utan att bli normerande för verksamheten i stort.

Rutiner ska vara individanpassade och framtagna i dialog

Rådet vill betona att eventuella rutiner för hantering av trygghet vid intima omsorgsinsatser inte bör formuleras som enbart verksamhetsanpassade lösningar utifrån organisatoriska förutsättningar. I stället bör rutinerna vara individanpassade och utvecklas i nära dialog med brukare eller deras företrädare, där så är relevant.

Ett ensidigt fokus på verksamhetsanpassning riskerar att innebära att kommunens behov och begränsningar ges företräde framför den enskildes rätt till självbestämmande och trygghet.

Rättssäkerhet, likvärdighet och diskrimineringsperspektiv

Rådet delar uppfattningen att eventuella rutiner måste utformas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Brukares behov och önskemål ska tas på allvar utan att det leder till godtyckliga skillnader mellan individer eller verksamheter. Det får inte heller bli en

överbelastning för vissa grupper inom hemtjänsten. Samtidigt måste tillämpningen ske i linje med gällande diskrimineringslagstiftning och arbetsrättsliga principer, så att lösningarna inte skapar nya former av ojämlikhet eller exkludering.

Kompetens, utbildning och professionellt bemötande

Rådet vill särskilt framhålla att trygghet i intima omsorgsinsatser i hög grad är beroende av personalens kompetens, utbildning och professionella bemötande. Ett respektfullt arbetssätt, tydlig kommunikation, integritetsskyddande metoder och möjlighet till kontinuitet är centrala faktorer för att minska upplevelsen av utsatthet oavsett kön, vilket även forskning påvisar. Glenn Möllergren, doktorand vid Socialhögskolan i Lund har genomfört en studie där den personliga relationen är central ”och är någon duktig på sitt jobb så är det viktigare än kön”

Koppling till befintliga värdighetsgarantier

Göteborgs Stad har redan idag värdighetsgarantier inom både äldreomsorg och funktionsstöd som betonar integritet, självbestämmande, trygghet och delaktighet. Rådet anser att motionens intentioner i första hand bör hanteras genom att dessa värdighetsgarantier stärks, konkretiseras och systematiskt följs upp, snarare än genom att införa parallella eller könsstyrda regelverk.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Rådet understryker vikten av att personer med funktionsnedsättning och deras organisationer involveras aktivt i arbetet med att utveckla och följa upp rutiner som rör intima omsorgsinsatser. Erfarenhetskunskap från målgruppen är avgörande för att åtgärderna ska bli träffsäkra och bidra till faktisk trygghet och ökat självbestämmande.

Sammanfattande slutsats

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt tillstyrker motionens övergripande ambition att stärka trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser.

Rådet betonar dock att:

- Fokus ska ligga på individens upplevda trygghet, självbestämmande och rättigheter – inte på kön som styrande princip.
- Eventuella uppdrag till nämnderna ska förankras i ett tydligt funktionsrätts- och rättighetsperspektiv.
- Arbetet bör ske inom ramen för befintliga värdighetsgarantier, med ökad betoning på kompetens, individanpassning och delaktighet från berörda brukare och funktionsrättsorganisationer.

Utdrag ur protokoll

Göteborgs Stads HBTQI-råd
Sammanträdesdatum: 2025-05-28

§ 9

Remiss

Beslut

Göteborg Stads HBTQI-råd beslutar att anta och översända det föreslagna remissvaret till stadsledningskontoret, med ett förtydligande om att rådet inte tar ställning utifrån att tillstyrka eller avstyrka motionen.

De politiska ledamöterna deltar inte i beslutet.

Jacob Lidman reserverar sig mot beslutet då han inte anser att det föreslagna remissvaret är tillräckligt kritiskt.

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med Göteborgs Stads HBTQI-råd ovanstående dag.
Rätt utdraget betygar i tjänsten:

Anna Thomasson,
planeringsledare,
Avdelning samhällsutveckling och hållbarhet.

Synpunkter från Göteborgs Stads HBTQI-råd på motion om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser i äldreomsorg och funktionsstöd

Diarienummer: SLK-2026-00289

HBTQI-rådet har tagit del av motionen om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.

HBTQI-rådet instämmer i motionens beskrivning av den utsatthet som kan uppstå i samband med intima omsorgsinsatser.

Dock tar HBTQI-rådet inte principiell ställning för- eller emot motionen. Rådet vill dock lämna följande synpunkter till den vidare beredning av ärendet.

Brukarperspektiv

Situationer som rör kroppsnära omvårdnad är särskilt integritetskänslig.

Det är av stor vikt att brukares trygghet, värdighet och självbestämmande värnas. Dessa rättigheter är helt i linje med FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Europakonventionen, EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och den svenska regeringsformen. Tilläggas kan även den konvention om rättigheter för äldre — Äldrekonventionen – som för närvarande, 2026, bereds i FN-systemet.

Detta gäller i hög grad även personer inom HBTQI-gruppen. Gruppen är heterogen men det är antagligt att i stort sett alla inom gruppen har erfarenheter av fördomar, utsatthet, diskriminering och hat med sig genom livet.

Det kan finnas ett socialt stigma som uppstår vid normbrytande, bland annat inom HBTQI-gruppen. Obehagliga och svåra erfarenheter kan minska tilliten till samhällets institutioner generellt. Vid insatser från samhällets sida kan sårbara personer i behov av omsorg uppleva rädsla för negativ särbehandling.

I intima omsorgsinsatser kan personer ytterligare försättas i en värnlös situation då beroendeförhållandet mellan omsorgstagare och omsorgsgivare blir särskilt tydlig.

Begrepp som förtroende, tillit och trygghet är avgörande för hur den enskilda omsorgstagaren upplever sin tillvaro, inte minst de som levt med ett stigma.

Arbetstagarperspektiv

Samtidigt vill rådet lyfta att den typ av åtgärder som föreslås i motionen kan medföra risker ur ett arbetsgivar- och diskrimineringsperspektiv. En ordning där brukares önskemål om personal kopplas till kön riskerar i praktiken att leda till att anställda inom omsorgen – särskilt de som identifierar sig utanför cisnormen – utsätts för ifrågasättanden, exkludering eller direkt diskriminering. Det finns en påtaglig risk att HBTQI-anställda, inklusive transpersoner och icke-binära, missgynnas i

schemaläggning, arbetsuppgifter eller bemötande. En sådan utveckling är inte förenlig med gällande diskrimineringslagstiftning och Göteborgs Stads värdegrund, och måste aktivt motverkas.

Binär könssyn

Rådet vill därför betona att eventuella riktlinjer eller rutiner som tas fram måste utformas så att de tydligt säkerställer att ingen personal diskrimineras eller osynliggörs på grund av könsidentitet eller könsuttryck. HBTQI-rådet vill också betona ett starkt fokus på kompetens, bemötande och trygghetsskapande arbetssätt, snarare än på förenklade kategoriseringar av brukare och personal utifrån kön. Det vore ett misstag att anta att alla omsorgstagare och all personal identifierar sig utifrån en binär könssyn av tvåköns-modell.

Praktiska svårigheter

Vidare vill rådet uppmärksamma de praktiska svårigheterna i att genomföra motionens intentioner. Redan i dag finns stora utmaningar i kompetensförsörjningen inom äldreomsorg och funktionsstöd. I många verksamheter är det svårt att rekrytera och behålla tillräckligt hög andel personal med rätt utbildning och erfarenhet. Att därutöver i planering och bemanning fullt ut tillgodose individuella önskemål om personalens kön riskerar att bli mycket svårt, och i vissa fall omöjligt, att genomföra utan att det påverkar verksamhetens funktion och kvalitet negativt.

HBTQI-rådets rekommendation

Sammanfattningsvis ser HBTQI-rådet vikten av att stärka brukares trygghet och självbestämmande i omsorgens mest integritetskänsliga moment.

Samtidigt behöver sådana åtgärder utformas med stor omsorg för att inte leda till dels diskriminering av omsorgstagare, dels diskriminering av anställda. Inte heller skapa orealistiska krav på verksamheternas planering och personalresurser.

HBTQ-rådet rekommenderar att de perspektiv som belysts i detta dokument bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Protokoll (4)

Sammanträdesdatum: 2026-05-21

Tid: 12:30-14:30

Plats: Sjöfartssalen, Rådhuset

Paragrafer: 1 – 10

§ 8 Beslut om remissvar

- a. SLK 2026 00176 Motion om att kartlägga ålderismen i Göteborgs stad
- b. SLK 2026 00289 Motion om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd

Beslut i rådet: Rådets ledamöter beslutar att godkänna båda förslagen till remissvar, och samordnare får i uppdrag att sända dem vidare. Politiska ledamöter deltar inte i beslut.

Yttrande angående motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom Äldreomsorg och funktionsstöd

Ärendenr: SLK-2026-00289

Beslut

Göteborgs Stads pensionärsråd beslutar att ställa sig bakom förslag om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser inom äldreomsorg och funktionsstöd.

Ärendet

Stads pensionärsråd har beretts möjlighet att svara på motion av Sanda Anton Henriksson (SD) och Agneta Kjaerbeck (SD) om trygghet och självbestämmande vid intima omsorgsinsatser, tex dusch, intimhygien och annan kroppsnära omvårdnad inom äldreomsorg och funktionsstöd. Motionärerna menar att för många brukare är dessa situationer särskilt utsatta, tex kvinnor som kan uppleva det som obehagligt och kränkande att ta emot sådan hjälp av manlig personal. I dessa sammanhang. Där bör rätten till värdighet, självbestämmande och trygghet väga tungt, särskilt då Göteborgs stads styrdokument betonar att omsorgen skall präglas av respekt, trygghet och individanpassning.

Motionärerna föreslår till beslut i kommunfullmäktige att:

- 1 Äldre samt vård- och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att säkerställa att brukare inom Göteborgs stads äldreomsorg och funktionsstödsverksamheter ges möjlighet att önska vård- och omsorgspersonal som de känner sig trygga med.
2. Äldre samt vård- Och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att ta fram tydlig och verksamhetsanpassade rutiner för hur detta ska tillämpas på ett rättssäkert och praktiskt genomförbart sätt.

Pensionärsrådets synpunkter

Pensionärsrådet ställer sig bakom denna motion och menar att vikten av självbestämmande och trygghet inom äldreomsorgens verksamheter, såväl inom äldreboenden som inom hemtjänsten är viktig. Detta gäller all verksamhet men speciellt vad gäller insatser av mycket personlig karaktär, t ex intimhygien, dusch, påklädning m.m. Redan vid ankomst- och informationssamtalen bör personal efterhöra vårdtagarens önskemål. Det är flest kvinnor som är vårdtagare och det

är flest kvinnor som är anställda inom äldreomsorgen, så en klok schemaläggning bör inte vara helt omöjlig att genomföra. Ett problem är dock behov av vikarier, ofta utbildade, men även detta bör kunna lösas med en bra och flexibel schemaläggning.

PRO, RPG, SKPF, SPF Seniorerna,

Enligt beslut i Göteborgs Stads Pensionärsråd
2026-05-21